

A tőkeleszállítással kapcsolatos legújabb bírósági gyakorlatról

A törzstőke leszállításával kapcsolatban már a Gt. hatálya alatt is számos kérdés merült fel, amelyekre az új Ptk. hatályba lépésével sem adott választ a jogalkotó. Így többek között továbbra sem volt egyértelmű, hogy mikor kell a tőkeleszállítással kapcsolatban kétszer közleményt közzétenni, vagy hogy mikor kell lefolytatni a hitelezővédelmi eljárást. Az újabb bírósági gyakorlat számos kapcsolódó kérdést megválaszol, azonban néhány újabb problémakört is felvet, amelyek megoldása elmarad.

Mint ismeretes, a tőkeleszállítással kapcsolatos műveleteket csoportosíthatjuk egyrészt azok indoka szerint, így a tőkeleszállítás lehet önkéntes, vagy kötelező. Másrészt a tőkeleszállítás célja szerint irányulhat tőkekivonásra, vesztésgrendezésre, vagy a saját tőke más elemeinek növelésére.

Folyamatát tekintve a tőkeleszállításról mindenekelőtt a társaság taggyűlésének kell döntenie, majd – tipikus tőkeleszállítás esetén – következik a tőkeleszállítással kapcsolatos közlemények közzététele a Céglőzönyben, ami egyúttal a szükséges hitelezővédelmi eljárás lefolytatását is jelenti. A folyamat végén a taggyűlés megállapítja a tőkeleszállítás eredményességét (vagy éppen annak megghiúsulását) és az eredményes hitelezővédelmi eljárás lezárását követően sor kerülhet a cég változásbejegyzési eljárására is.

Évtizedes jogalkalmazási problémakört jelentett, hogy vajon a tőkeleszállítás valamennyi esetében szükséges-e a kétszeri közzététel, a hitelezővédelmi eljárás lefolytatása, valamint a második közgyűlés megtartása. A kérdések egy részét válaszolta meg a bíróság a BDT2016.3432 számon közzétett jogesetben. A közzétett döntés szerint a törzstőke kötelező leszállítása esetén is köteles a társaság a Céglőzönyben kétszer hirdetményt közzétenni, viszont a hirdetménynek nem kell tartalmaznia a hitelezőknek szóló felhívást.

A bíróság döntését azzal indokolta, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 3:203. § (2) bekezdése alapján a tőkeleszállításról szóló hirdetménynek tartalmaznia kell a törzstőke-leszállításról szóló döntés tartalmát, valamint – ha a társaság hitelezőinek biztosíték iránti igényük lehet –, akkor a társaság hitelezőinek szóló felhívást is. A Ptk. 3:204. § (1) bekezdés d) pontja pedig a törzstőke leszállításának kötelező eseteiben kizárja azt, hogy a törzstőke-leszállításról szóló hirdetmény első közzététele megelőzően keletkezett követelések jogosultjai a társaságtól biztosítékot igényelhessenek. E két szabály együttes értelmezése pedig a bíróság álláspontja szerint azt jelenti, hogy ugyan a hitelezőket a Céglőzönyben megjelenő kétszeri közzététellel értesíteni kell a tőkeleszállításról, de mivel a hitelezők a törvény rendelkezése alapján egyébként sem kaphatnak biztosítékot, így a hitelezővédelmi eljárást nem kell lefolytatni, azaz a hitelezők nem követelhetnek biztosítékot.

A bíróság azonban ezen túlmenően is alakította döntésével az alkalmazandó jogot. A Ptk. 3:206. § (1) bekezdése szerint ugyanis a társaság akkor dönthet a társasági szerződésnek a leszállított törzstőkének megfelelő módosításáról, ha a hitelezői igények bejelentésére szabott határidő alatt nem jelentettek be



hitelezői igényt, vagy a társaság a hitelezők megfelelő biztosíték nyújtása iránti igényének eleget tett. Mivel azonban – a bíróság álláspontja szerint – a hitelezővédelmi eljárás lefolytatására a fenti logika mentén, kötelező törzstőke-leszállítás esetén nincs szükség, így nem kell megvárni a társasági szerződés módosításával a második közzétételt (illetve annak eredményeként bejelentett hitelezői igényeket), ezért már az első taggyűlésen lehet dönteni a társasági szerződés módosításáról.

A bíróság következtetése kapcsán két igen fontos megállapítást tehetünk. Egyrészt, a bíróság a mindennapi joggyakorlatot tette döntésével egyszerűbbé, tekintve, hogy nincs szükség – a fentiek szerint egyébként teljesen felesleges – második taggyűlés lefolytatására kötelező tőkeleszállítás esetén. Másrészt, utalunk arra, hogy a bíróság döntése alakítja az írott jogot, tekintettel arra, hogy a törvény szövegét logikailag értelmezve „felpuhítja” az egyébként eltérést nem engedő szabályt és döntésével teszi lehetővé, hogy contra legem lehet az első taggyűlésen is módosítani a társasági szerződést.

A bíróság döntése azonban újabb gyakorlati kérdéseket vetett fel. Nem tartjuk ugyanis lehetetlennek azt a következtetést, hogy a bíróság jogértelmezése vonatkozik nem csak a kötelező tőkeleszállítás esetére, hanem mindazon esetekre is, amikor hitelezővédelmi eljárást nem kell lefolytatni [Ptk. 302. § (1)], mivel mindezen tőkeleszállítások esetében nincs értelme bevárni a társasági szerződés módosításával a kétszeri közzététel eredményeként bejelentett hitelezői igényeket (amelyek hitelezői ügysem kérhetnek biztosítékot), így a társasági szerződést mindezen esetben már az első taggyűlésen is lehet módosítani – hangsúlyozzuk contra legem, a bíróság határozata alapján levont logikai következtetések alapján.

Amennyiben feni következtetésünk helyes, úgy aligha lehetne tévesnek minősíteni azt az állítást, hogy a társasági szerződés minden esetben módosítható már az első taggyűlésen is, azzal a feltétellel, hogy egyébként a hitelezővédelmi eljárás sikerrel lezárult, azaz hitelező nem jelentkezett be, vagy megfelelő biztosítékot kapott, vagy biztosítékot egyébként nem is kérhetett volna.

Amennyiben végső következtetésünk helyes (ami egyébként nem sért sem hitelezői igényt, sem más a Ptk. 3:4. § (3) bekezdésében meghatározott más védett érdeket sem), akkor a továbbiakban a tagoknak nem kell összegyűlni és – igen sok esetben rendkívüli módon terhes – második taggyűlést tartani. E tekintetben megjegyezzük, hogy ezen szabályozási szándék annál is inkább valószínűsíthető, mivel részvénytársaságok esetében kifejezetten akként rendelkezik a Ptk. 3:309. § (4) bekezdése, hogy az alaptőke leszállításáról szóló döntés meghozatalával egyidejűleg kell rendelkezni az alapszabálynak a tőkeleszállítás miatt szükségessé váló módosításáról is, amely közgyűlési határozat az alaptőke-leszállítás feltételeinek teljesülése esetén válik hatályossá. A két társasági formánál történő eltérő szabályozás pedig nem tűnik sem okszerűnek, sem indokolhatónak.

Reméljük, hogy a bírósági gyakorlat továbbra is a racionalitás és az okszerű jogértelmezés talaján marad és a fenti következtetéseinket alkalmazhatónak minősíti, ezzel egyszerűsítve a tőke-leszállítási procedúrákat, de egyszersmind megfelelően védve a hitelezői igényeket is.